

Sizi rahatsız etmeye geldim!
Ali Şeriatî

Fecr Yayınları 117

ALİ ŞERİATİ

Bütün Eserleri 32

Sanat**Eserin Orijinal Adı***Hüner***Tercüme**

Prof. Dr. Ejder Okumuş

Prof. Dr. Sait Okumuş

Prof. Dr. Şamil Öçal

Editörler

Prof. Dr. Hicabi Kırlangıç

Prof. Dr. Derya Örs

Tashih ve Redakte

Doç. Dr. Murat Demirkol

Cahit Ezerbolatoğlu

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.

Sertifika No: 13178

ISBN: 978-605-9652-79-7**5. Baskı: Mayıs 2018**

Kapak ve İç Konsept: TN İletişim

Sayfa Düzeni: FCR

Baskı: Aydan Basın Yayın Ltd. Şti.

Örnek Sanayi Sitesi Alinteri Bulv. 364. Sk. No: 4

Tel: 0312. 354 46 27 Ostim/Ankara

FCR Yayın Reklam Bilgisayar**San. ve Tic. Ltd. Şti.**

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sok. No: 14/1

Ulus - Altındağ / Ankara

Tel : 0312. 310 08 60

Faks : 0312. 311 47 89

web : www.fcr.com.tr

e-posta : fcr@fcr.com.tr

ALİ ŐERİATI

Sanat

FEQR

Ankara 2018

İÇİNDEKİLER

- 08 Ali Şeriati
09 Yayıncının Notu

BİRİNCİ BÖLÜM

- 13 Sanat Va'dedileni Bekliyor

İKİNCİ BÖLÜM

- 39 Din Kapı, Sanat Penceredir
44 Dinsel Duygu İçgüdüsel Bir Duygudur
48 Dinin İzahı
48 Dinin Korku Temeline Dayalı Olarak Açıklanması
50 Dinin Mülkiyet Temeline Dayalı Olarak Açıklanması
52 Dinin Sınıfsal Bakımdan Açıklanması
53 Dinin Nedenlerin Bilinmemesi Temeline Dayalı Olarak Açıklanması

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

- 75 Sanat "Var Olan" dan Kaçıştır

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

87 Edebiyat Ve Eleştiriyeye Dair

89 Çevirenin Önsözü

92 On Yıl Önce

95 Giriş

98 Din, İrfan ve Sanat

106 I. Bölüm: Edebiyat Eleştirisi ve Tarihi

110 Edebiyat Tarihi Türleri

111 Edebiyat Eleştirisi ve Türleri

114 Dogmatik Eleştiri

115 Bilimsel Eleştiri

118 Tarihsel Eleştiri

120 Dilbilimsel Eleştirisi

133 Ahlâkın Edebiyat ve Eleştiriyeye İlişkisi

140 Edebiyat ve Sosyal Hayat

142 Eleştiri ve Psikoloji

145 Eleştiri Tarihine Bakış

145 Yunan'da Eleştiri

146 Aristo'ya Göre Eleştiri

155 II. Bölüm: Yeni Çağ'da Eleştiri

155 İki Saf Arasında Lessing

155 Sanat ve Edebiyatta Özgürlük ve Bağımlılık

157 Sainte Beuve (1804-1869)

170 Sainte Beuve'dan Sonra Eleştiri

Teknik, Yorumsal, Hükmi, Tarihsel ve Karşılaştırmalı Eleştiri

- 174 Francisque Sarcey (1899-1927)
Tiyatro Eleştirisi
- 175 Ferdinand Brunetiere (1849-1906)
Açıklayıcı Eleştiri, Nesnel Eleştiri
- 175 Brunetiere'in Edebiyatın Evrimi Hakkındaki Teorisi
- 178 Julies Lemaître (1853-1914)
İzlenimci Eleştiri (Impressionnisme)
- 178 Lemaître'nin Yöntemi
- 181 Emile Faguet (1847-1916)
- 185 Faguet'ten Sonra
- 186 Çağdaş Eleştiri
- 187 1. Başgın Kaynaklı Eleştiri (Gazete ve Dergilerde)
- 188 2. Üniversite Kaynaklı Eleştiri
- 188 3. Yazar ve Şairlerin Eleştirisi
- 189 **III. Bölüm: Tiyatro Eleştirisi**
- 189 Tiyatro Türleri
- 191 Yunan Tiyatrosu
- 192 Latin Tiyatrosu
- 193 Orta Çağ'da Tiyatro
- 195 Rönesans Çağı
- 198 Romantik Tiyatro
- 199 Darbğimesel ve Romantik Komedi
- 200 Gerçekçi Tiyatro
- 200 Sembolik Tiyatro
- 201 Modern Tiyatro
- 202 Tiyatronun Yaşamdaki Yeri
- 204 Tiyatroda Eleştiri Yöntemi
- 217 **IV. Bölüm: Edebî Güzellik Bilimi**
- 217 1. Edebî Eserin Yazarğın Ruhunda Doğuşu
- 219 2. Edebî Eserin Halk Kitlesine Etkisi

BEŐİNCİ BÖLÖM

221 Piyes: Adalet Temelinde Zulüm

ALTINCI BÖLÖM

229 Őiirlerden Seęmeler

232 Zindan Mumu

233 Lâleye Söyledi

234 Ben Neyim

235 Buradan Bir Yere Yol Yok

237 Zerrinküb'a Ağđıt

238 Buda! Sen DemiŐsin

239 Yanđıyorum

241 Memlekette

EKLER

247 Őiir Nedir?

248 Őiir ve Müzik

249 Bir İbret, Bir Hikâye

255 Resimler

ALİ ŐERİATI

23 Kasım 1933'te Horasan eyaletine bağlı Sebzivar'ın Mezinan köyünde dünyaya geldi. 1950'de Meşhed'deki Öğretmen Koleji'ne girdi. 1952'de Meşhed yakınlarındaki Ahmedâbâd köyünde öğretmenliğe başladı. 1955 yılında Mekteb-i Vâsita'yı yazdı. Ebuzer-i Gıfari'yi tercüme etti. 1956'da Meşhed Üniversitesi'ne girdi. Ulusal Direniş Hareketi'ne üye olduğundan, babası ve diğer üyelerle birlikte tutuklandı, altı ay tutuklu kaldı. 1959'da Alexis Carrel'den Dua'yı tercüme etti. Üniversiteden başarıyla mezun oldu. 1960'ta Fransa'ya gönderildi, orada sosyoloji ve dinler tarihi üzerine çalıştı. Cezayir Kurtuluş Hareketi'ne aktif olarak katıldı. Bu faaliyetlerinden dolayı Paris'te tutuklandı; bu arada birçok makale, konuşma ve çevirisi değişik dergilerde yayımlandı. Sosyoloji ve dinler tarihi alanında doktorasını tamamlayarak 1962'de İran'a dönerken sınırda tutuklandı; aylarca hapiste kaldı. Hapisten çıktıktan sonra öğretmenlik yapmaya başladı ve Meşhed Üniversitesiyle diğer merkezlerde konferanslar verdi. Hüseyiniye-i İrşad 1973 Eylül'ünde kapatıldı. Savak, Şeriatî'yi aramaya başladı. Kendisini bulamayınca babasını tutukladı. Babası bir yıl kadar hapsedildi. Şeriatî teslim oldu ve on sekiz ay hücrede kaldı. 1975-77 arası Savak'ın takibinden sürekli kaçıp, başkalarının evlerinde kalarak çalışmalarına devam etti. Sabahlara kadar süren konuşmalar yaptı. 16 Mayıs 1977'de Avrupa'ya hicret etti. Otuz gün sonra İngiliz İstihbaratı'nın yardımıyla Savak tarafından şehit edildi.

YAYINCININ NOTU

Yayınımız, Şeriatî düşüncesini külliyat olarak Türk okuruna sunmakla önemli bir hizmet vermektedir. Merhum Şeriatî, dünyanın bugün yaşayan iki önemli medeniyeti olan, İslam ve Batı medeniyetini yakından tanıma fırsatı bulmuş ender şahsiyetlerden biridir. Dahası, bir sosyolog gözüyle incelediği konuları, dahiyane bir düşünce işçiliği ile işlemiş ve Fars edebiyatının kendisine kazandırdığı akıcı üslupla ortaya koymuştur. Bilimsel liyakati, özgün bakış açısı, dindarlığı ve inandığı doğrular uğruna can verecek kadar yürekli kişiliği ile sadece İran gençliğini arkasından sürüklemekle kalmamış, dünya Müslümanlarının öze dönüş çabasına katkıda bulunarak bir döneme damgasını vurmuştur. Onun bu özgün ve özgürlükçü tutumu, sadece İslam düşmanlarının tepkisini çekmekle ve onlar tarafından şehit edilmekle kalmamış, dost ve kardeş bildiği Müslümanlardan da çok büyük tepkiler almıştır. Çünkü onun düşünceleri, Batılı saldırı karşısında çok derin ve güçlü bir mukavemet oluştururken İslam geleneğini kirleten ve çöküntüye sebep olan bidat ve hurafelere de ağır darbe indiriyordu. Tabii bu da bilinçsiz kesimler nezdinde İslam'ın kendisine yapılan bir saldırı olarak algılanıyordu.

Kendi tabiriyle içinde doğup büyüdüğü geleneksel Safevî Şiîliğine yönelttiği eleştiriler yüzünden İran'da dışlanırken, Şiî bakış açısı nedeniyle de Sünnî dünyadan önemli tepkiler almıştır. Ancak Şeriatî, her ne kadar Ali Şiası ve Safevî Şiası ayırımı yapsa ve Safevî Şiîliğini eleştirirse de eleştirdiği düşünceden bütünüyle kurtulamamış ve söz konusu etkilerle Sünnî dünyanın kabul

edemeyeceği kimi düşünceler serdedebilmiştir. Sahabiler hakkında kullandığı ifadeler hoşgörü sınırını zorlayan kusurlar olarak değerlendirilebilir. Ayrıca yaşadığı çağ ve çevrenin etkisiyle Fransız sosyalistlerinden etkilendiği ve kimi yorumlarında bu etkinin izlerinin görüldüğü de söylenebilir.

Ali Şeriatî'nin de her insan gibi hata edebileceğini, hatalarının ve savaplarının sadece kendisini bağlayacağını okuyucunun takdir edebileceğine inanıyoruz. Fecr Yayınevi olarak, ölçümzün yüce Kur'an-ı Kerim ve onun numune-i timsali olan Hz. Peygamber (s.a) olduğuna inanıyor, Şeriatî de dahil bütün insanların bu ölçüler içinde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Onun her görüşünü onayladığımız halde eserlerini yayınlıyor, ama katılmadığımız görüşlerine de müdahale etmeyi uygun görmüyoruz. Çünkü böyle bir müdahalenin düşüncelerin doğru anlaşılmasına engel olacağı, bunun da hem yazar, hem okur açısından bir hak ihlali sayılacağı kanaatindeyiz. Buna rağmen kimileri, tasvip etmedikleri düşüncelerden dolayı bilinçsiz okuyucuların olumsuz etkileneceği gerekçesiyle vebal alacağımızı düşünürler. Fakat biz, genelde Müslüman olmanın, özelde Şeriatî okuru olmanın, okuduğu herşeyi kabullenen değil, eleştiren bir seviye gerektirdiğini düşünüyoruz. Dolayısıyla bazı olumsuzluklarına ve kusurlarına rağmen Şeriatî'nin o engin birikiminin Türk okuruna çok şey kazandırdığına ve kazandıracığına inanarak eserlerini külliyat olarak yayınlamaya karar vermiş bulunuyoruz. Buna paralel olarak hem Fars hem de Türk edebiyatına vukufiyetle temayüz etmiş mütercimlerden oluşan bir heyet oluşturarak eserlerin en az hata ile çevrilmesine de özen gösterdik. Bu nedenle tercümeleler, sadece söz konusu eserleri dağınık vaziyette sunulmaktan kurtarmayacak, Şeriatî okurunun liyakatsiz tercümelelerden çektiği sıkıntıları da asgariye indirecektir.

Külliyattaki kitapların bazılarında yazara ait olmayan dipnotlar yer almaktadır, İran'daki Dr. Ali Şeriatî Eserlerini Derleme Bürosu tarafından eklenen notların sonunda (Derleyen), yayınevi-

miz tarafından ilave edilen notların sonunda (Fecr), mütercimlerin ilave ettiği notların sonunda ise (Çev.) ifadeleri kullanılmıştır. Bunların dışındaki dipnotlar Ali Şeriatî'ye aittir.

Ayrıca anlaşılamadığı için boş bırakılan yerler eserlerin orijinalinde olduğu gibi ...* işaretiyle belirtilmiştir.

Bütün hassasiyet ve çabamıza rağmen, insan olmamız hasebiyle gözümüzden kaçan kusurlar olursa okurumuzdan özür diler, eleştirilerine müteşekkir kalırız. Bu vesileyle Şeriatî'ye Allah'tan rahmet diler; başta değerli mütercimler olmak üzere, editörlere, tashih ve redakte heyetine ve eserlerin sizlere ulaşmasında emeği geçen bütün dostlara gönülden teşekkür ederiz.

FECR YAYINEVİ